

KOSKE
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

**KESKI-SUOMEN SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUKSEN
TOIMINTAKERTOMUS
VUODELTA 2006**

Julkaisija

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Käyntiosoite

Matarankatu 4, 1. kerros, Jyväskylä

Postiosoite

PL 35 (ToA), 40014 Jyväskylän yliopisto

www.koske.jyu.fi

Painopaikka

Tekevä, Jyväskylä 2006

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	KUNNAT HYÖTYNEET KOSKEN TOIMINNASTA	5
3	UUSIA YHTEISTYÖAVAUKSIA	6
	3.1 Verkkokonsultaatio	6
	3.2 Sosiaalihuollon erityispalveluiden yhteisöllinen tuottaminen	7
	3.3 Kuntouttavan sosiaalialan työn osaamiskeskittymä rakenteilla	7
	3.4 Sosiaalisen ydintä etsitään yhteisvoimin	8
4	VIESTINTÄ	8
5	YHDISTYKSEN HALLITUSTYÖSKENTELEY	10
6	KOSKEN HENKILÖSTÖHALLINTO	11
7	KOSKELAISET MUKANA MONISSA VERKOSTOISSA	12
8	SOSIAALIALAN KEHITTÄMISHANKKEEN TOIMEENPANO KESKI-SUOMESSA VUONNA 2006	13
9	KIERTÄVÄ LASTENSUOJELUN ERITYISSOSIAALITYÖNTEKIJÄ	14
10	SOSIAALIASIAMIESTYÖ	15
11	VÄLITTÄVÄT SUKUPOLVET –HANKE	17
12	TOIMINTA-ALUEIDEN TYÖ	18
	12.1 Varhaiskasvatustyö	18
	12.2 Lastensuojelutyö	19
	12.3 Vanhustyö	20
	12.4 Vammaistyö	21
	12.5 Päihdetyö	22
	12.6 Koulutusyhteistyö	22
	LIITE: KOSKEN KOORDINOIMAT HANKKEET	24
	Lastensuojelun kehittämissyksikkö	24
	Läheisneuvonpitomenetelmän käyttöönotto Keski-Suomessa	27
	Vammaispalveluiden sosiaalityön ja verkostoituneen erityisosaamisen kehittäminen	28
	SosKes	29
	Sosiaalipäivystyksen maakunnallinen järjestäminen Keski-Suomessa	31

1 JOHDANTO

Sosiaalialan osaamiskeskuksen lakisääteinen tehtävä on

turvata toimialueellaan 1) sosiaalialalla tarvittavan asiantuntemuksen kehittyminen ja välittyminen; 2) peruspalvelujen kehittyminen sekä erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen kehittyminen ja välittyminen; 3) sosiaalialan perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksen ja käytännön työn monipuolinen yhteys; 4) sosiaalialan tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminnan toteutuminen.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen päätavoitteet toimintavuodelle 2006 olivat:

- Suuntaviivojen luominen pitkäjänteiselle kehittämistyölle
- Tieteellisen ja kokemuksellisen tiedon yhdistäminen
- Ammattitaidon parantaminen sosiaalialalla
- Sosiaalipoliittinen vaikuttaminen

Kosken toimintaa johtavat arvot ovat avoimuus, luotettavuus ja tasa-arvo. Koske toimi vuonna 2006 edellisvuosien tapaan laajasti sosiaalialan osaamisen ja palveluiden kehittämiseksi. Toimintaa ei profiloitu jonkin tietyn sisältöalueen mukaan, vaan toiminta-alueita olivat edelleen jo osaamiskeskustyön alussa määritellyt lastensuojelu, varhaiskasvatus, vanhustyö, vammaistyö, päihdetyö sekä koulutusyhteistyö. Vuoden 2006 aikana toiminta-alueiden maakunnalliset työryhmät ovat jatkaneet toimintaansa. Niiden kokoonpanot ovat jonkin verran uudistuneet. Työryhmät toimivat tärkeinä maakunnallisina tiedonvälityskanavina ja keskustelufoorumeina. Myös näiden sektoreiden väliin jäävä sosiaaliala sekä yhteistyö esim. terveydenhuollon palveluiden ja muiden toimialueiden kanssa ovat olleet tärkeä osa Kosken toimintaa.

Vuoden 2006 aikana Koskelle on muotoutunut yhä enenevässä määrin rakenteiden kehittäjän, uusien avauksien tekijän ja kokonaisuuksien yhdistäjän rooli maakunnassa. Toimintaympäristöä sävytti vahvasti kunta- ja palvelurakennemuutoksen mukanaan tuoma muutoksen ilmapiiri.

.

.

Kosken toimintaa leimasi myös vuonna 2006 tiivis yhteys kuntatoimijoihin sekä alan järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö. Kosken keskeisimpiä muita yhteistyökumppaneita olivat vuoden 2006 aikana Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Läninhallitus, Stakesin alueyksikkö, sekä Jyväskylän yliopiston eri laitokset, lähinnä yhteiskuntatieteen ja filosofian laitos sekä varhaiskasvatuksen laitos.

2 KUNNAT HYÖTYNEET KOSKEN TOIMINNASTA

Sosiaali- ja terveysministeriö tilasi syksyllä 2005 Sosiaalikehitys Oy:ltä sosiaalihuollon kehittämistoiminnan valtakunnallisen arvioinnin. Arvioinnissa selvitettiin kuntien sosiaalihuollon kokemukset ja mahdollisuudet saada tukea omalle kehittämistoiminnalleen mm. sosiaalialan osaamiskeskuksilta. Sosiaalihuollon kehittämistä arvioitiin painottaen nimenomaan sen hyödyllisyyttä ja käyttökelpoisuutta kuntatodellisuudessa. Kuntakysely toteutettiin 2005 syksyllä (Sosiaalihuollon kehittämistoiminnan nykytila kunnissa. Kuntakyselyn yhteenvedo. Sosiaalikehitys Oy, heinäkuu 2006). Sen jälkeen toteutettiin arviointia syventävä vaihe kevään ja syksyn 2006 aikana. Syventävässä vaiheessa tarkastelussa oli noin 50 kuntaa. Syventävän analyysin toisessa vaiheessa etsittiin vielä valtakunnallisesti kiinnostavia ja hyödynnettäviä toimintatapoja toteuttamalla tapaustutkimus viidessä kunnassa. Kehittämistoiminnan alueellista kokonaisuutta arvioitiin lisäksi yksityiskohtaisemmin kahden osaamiskeskuksen alueella, Keski-Suomessa ja Itä-Suomessa (tätä kirjoitettaessa arvioinnin toisen vaiheen loppuraportti ei ole vielä valmistunut).

Kuntakyselyn vastausten perusteella voidaan todeta Kosken onnistuneen hyvin osaamiskeskustyössä verrattuna muiden osaamiskeskusten alueisiin. 79 % sosiaalijohtajista on sitä mieltä, että Kosken toiminnasta on ollut suurta hyötyä. Maan muiden osaamiskeskusalueiden osalta vastaava prosenttiluku oli 59. Kunnan kehittämistoiminnan kannalta osaamiskeskuksen toiminnalla nähdään olevan suurta hyötyä mm. tiedon välittäjänä, sosiaalialan yhteistyöfoorumien järjestäjänä sekä yhteisten kehittämishankkeiden koonjuoksijana.

Muihin sosiaalialan osaamiskeskuksiin verrattuna Kosken toiminnassa poikkeuksen muodostaa myös kunnille myytävien palveluiden suuri osuus. Kunnat ostavat Koskelta suoraa asiakastyötä tekevien kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän sekä sosiaaliasiamiehen palveluita. Samalla välittyy myös arvokasta ruohonjuuritason tietoa maakunnalliseen kehittämistyöhön hyödynnettäväksi.

Valtakunnallisen sosiaalialan kehittämishankkeen (v. 2003-2007) alueellisessa toteutuksessa on Koskella ollut koordinoijan tehtävä. Kyselyyn vastanneista alueen sosiaalijohtajista 93 % on sitä mieltä, että Koskella on merkittävä rooli kehittämishankkeen toteutuksessa. Valtakunnallinen vastaava luku oli 68 %.

Kehittämistoiminnan todetaan olevan liian hankepainotteista. Talousahdingossa kamppailevilla kunnilla ei ole käytettävissä riittävästi omarahoitusta hanketyöhön eivätkä asiakastyön paineessa työskentelevät ammattilaiset ehdi osallistumaan kehittämishankkeisiin täysipainoisesti. Kuntakyselyssä 93 % keskisuomalaisista sosiaalijohtajista oli sitä mieltä, että työntekijöiden aika ei riitä hankkeisiin osallistumiseen.

Kehittämistyölle kaivataan pysyvää tukea ja rakenteita. Tähän tarpeeseen Koske on lakisääteisenä pysyvänä organisaationa maakunnallisella tasolla osaltaan vastannut.

Vuoden 2006 aikana jatkettiin 2005 aloitettua Kosken kuntakierrosta. Vuoden aikana Kosken henkilöstö vieraili Hankasalmella, Laukaassa, Saarijärvellä, Uuraisilla ja Muuramessa. Koske järjesti maakunnan sosiaalijohdon työkokouksen 17.3. sekä kaksipäiväisen Lahteen suuntautuvan työkokouksen 16-17.11.

3 UUSIA YHTEISTYÖAVAUKSIA

3.1 Verkkokonsultaatio

Syksyn 2006 aikana Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus osallistui Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen ylläpitämään verkkokonsultaatioon vammaispalveluiden osalta. Keski-Suomessa toiminnan kehittämiseen ja kustannuksiin osallistuivat Kosken lisäksi Keski-Suomen vammaispalvelusäätiö ja SosKes –hanke. Sähköisen konsultaatiotoiminnan päätavoitteena on tukea sosiaalityöntekijöiden ja muiden sosiaalityön ammattihenkilöiden työtä tuomalla heidän saatavilleen nykyistä helpommin ja laajemmin alan erityisasiantuntemusta ja tietoa. Tällä hetkellä kolme keskisuomalaista vammaistyön ammattilaista toimii järjestelmässä asiantuntijoina. Käyttäjälle konsultointi on maksutonta.

3.2 Sosiaalihuollon erityispalveluiden yhteisöllinen tuottaminen

Keskisuomalaisten sosiaalialan palvelusäätiöiden yhteistoimintamallia hahmoteltiin alkuvuodesta 2006 ilmestyneessä raportissa (Kannasoja, Sirpa: Tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhteistyömalli. Koske Raportteja 4/2006). Yhteistyön konkretisointia jatkettiin edelleen ja Keski-Suomen Liitto myönsi loppuvuodesta rahoituksen esiselvitykseen sosiaalihuollon erityispalveluiden tuotannon organisoinnista Keski-Suomessa.

Neljän säätiön (Tekevä, Päihdepalvelusäätiö, Vammaispalvelusäätiö, Gero-center-säätiö) sekä Kosken voimin lähdettiin valmistelemaan sosiaalihuollon laajaa väestöpohjaa edellyttävien erityispalveluiden ja erityisosaamisen uudenlaista organisoitumisen mallia. Tarkoituksena on kartoittaa mallin soveltuvuutta kunta- ja palvelurakennemuutosten toteutukseen.

3.3 Kuntouttavan sosiaalialan työn osaamiskeskittymä rakenteilla

Vuoden 2006 aikana tiivistettiin yhteistyötä kuntouttavan sosiaalialan työn opetuksen ja tutkimuksen kanssa. Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan, Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman, Stakesin Jyväskylän alueyksikön sekä Kosken kesken rakennettiin suunnitelma kuntouttavan sosiaalialan työhön kohdistuvan tutkimuksen ja kehittämistyön edistämiseksi. Tavoitteena oli sosiaalialan opetuksen ja asiantuntemuksen profiloiminen ja yhteensovittaminen korkeakoulujärjestelmän duaalimallia tukien sekä Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun aluekehitysstrategian mukaisesti. Kosken rooli on tuoda osaamiskeskittymään palvelujen tuottajien ja käyttäjien vahvan näkökulman. Osaamiskeskittymän eräänä tavoitteena on tuottaa myös yhteiskunnallisesti relevanttia tutkimusta.

Koske teki suunnittelijansa johdolla vuoden 2006 aikana laajan maakuntakierroksen kuntouttavan ja aikuissosiaalityön tilanteen ja kehittämistarpeiden kartoittamiseksi osana hankesuunnitteluprosessia. Tällä kierroksella tavattiin seutukunnittain sosiaalityöntekijöitä, sosiaalijohtoa ja etuuskäsittelijöitä. Osaamiskeskittymähanke ei saanut vuoden 2006 aikana rahoitusta yliopiston rakenteellisen kehittämisen varoista mutta asian kehittelyä jatketaan Yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan sektoritutkimuslaitosyhteistyöhön suunnatuin varoin. Rahoitus maakunnalliseen aikuissosiaalityön kehittämishankkeeseen 'Selville sosiaalityöstä' tullaan kuitenkin saamaan. Tämän hankkeen puitteissa tutkimus- ja koulutusyhteistyötä tullaan edelleen jatkamaan.

3.4 Sosiaalisen ydintä etsitään yhteisvoimin

Koske oli vuonna 2006 Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksen ja Stakesin alueyksikön yhteistyökumppanina korkeatasoisen seminaarin suunnittelussa. Maaliskuulle 2007 ajoittuva Sosiaalisen Ydin – foorumi etsii vastauksia kysymyksiin Mitä on sosiaalisuus? Millaisia ovat sosiaaliset rakenteet ja tosiasiat luonteeltaan? Millaisia ovat luonteeltaan sosiaaliset ongelmat? Onko sosiaalisuus katoamassa hyvinvointikeskustelusta? Kaksipäiväisen seminaarin puhujakaarti koostuu filosofian, sosiaalityön sekä sosiaali- ja yhteiskuntapolitiikan tutkijoista, kommentaattoreina toimivat pääasiassa sosiaalialan ammattilaiset. Seminaari on jatkumoa vuonna 2005 niinikään yhteistyössä järjestetylle Sosiaalialan normatiivinen perusta – seminaarille.

Vuoden 2006 aikana haettiin ym. yhteistyöjoukolla Suomen Kulttuurirahastolta ns. Argumenta –rahoitusta hankkeeseen 'Sosiaalihuollon normatiivisen perustan rakentaminen. Seminaarisarja, eettinen neuvottelukunta ja julkaisu'. Hankeprosessissa paneuduttiin yhteiskunnallisesta muutoksesta syntyvien sosiaalialan eettisten kysymysten muotoilemiseen ja synnytetään ehdotus seminaarisarjasta ja alan eettisen neuvottelukunnan synnyttämisestä. Hanke ei saanut rahoitusta mutta työskentelyä eettisten kysymysten parissa jatkettiin Kosken sisäisessä strategiatyössä. Hankehakemus uudistetaan sopivan rahoituskanavan löytyessä.

4 VIESTINTÄ

Välittäjäorganisaationa Koske on tiedottajan ja viestin viejän roolissa mo-
neen suuntaan. Kosken tehtävänä on olla ajan hermolla ja auttaa hahmot-
tamaan kokonaisuutta. Keskeisenä viestikanavana toimi edelleen sähköpos-
ti. Kosken vahvuutena voidaan pitää henkilökohtaisiin kontakteihin perus-
tuvaa tiedonkulkua maakunnan ammattilaisten ja Kosken kehittäjäväen kes-
ken. Vaikka palaverien ja kokousten määrää on myös kritisoitu ja niitä on
pyritty vähentämäänkin, on kuitenkin selvää, että yhteisen pöydän ääressä
käytävien keskustelujen, ideointien ja kanssakäymisten merkitys on tärkeä.
Myös Kosken kotisivujen kautta on ollut mahdollista lukea muistioita ja
pysyä ajan tasalla esim. tulossa olevista tapahtumista.

Jyväskylän yliopiston yhteisöviestinnän opiskelijat toteuttivat pienimuotoi-
sen tutkimuksen Kosken ulkoisesta viestinnästä. Tutkimuksen tulokset ja
niiden pohjalta laadittu viestintästrategia esiteltiin Kosken henkilöstöpalave-
rissa maaliskuussa 2006. Kosken viestinnän keskeisiksi perustavoitteiksi ki-
teytyivät avoimuuden lisääminen, osallistumiskynnyksen madaltaminen,
vuorovaikutuksen edistäminen ja kuntien välisen yhteistyön integroiminen,

viestinnän tehokkaampi kohdentaminen, asiantuntijatiedon jakamisen edistäminen ja tehostaminen, sisäisen yhtenäisyyden lujittaminen sekä viestinnän selkeä tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus sekä ajan hermolla pysyminen.

Palautekeskustelun perusteella Kosken viestinnän keskeiseksi teemaksi muotoutui:

Koske on sosiaalialan asiantuntijaorganisaatio, jonka yhtenä roolina on välittää tietoa eri sidosryhmiensä välillä. Koskella on lakisääteinen tehtävä, jota tuetaan hyvin hoidetulla viestinnällä. Organisaatio toimii vuorovaikutteisesti ja pyrkii dialogiin asiakasryhmiensä kanssa. Pyrkimyksenä on asiallinen, mutta avoin tyyli: kohdennetun viestinnän avulla tavoitetaan sidosryhmät tehokkaasti.

Jatkumona laaditulle strategialle lähdettiin kehittämään Kosken sisäistä viestintää. Omiin opintoihinsa liittyen projektityöntekijä Auli Majuri-Naappi toteutti sisäisen viestinnän kyselyn koko henkilöstölle elokuussa 2006.

Tulokset esiteltiin marraskuussa 2006 ja niistä keskusteltiin henkilöstöpalaaverissa. Työyhteisönä Koske sai etupäässä hyvin myönteisiä arvioita. Työyhteisö koetaan tukea antavaksi ja erilaisuutta sallivaksi. Hankkeiden välistä yhteistyötä toivottiin lisää, tiedonkulkuun kaivattiin selkeyttä ja perehdytykseen suunnitelmallisuutta.

Viestintästrategian tavoitteita ja sisäisen viestinnän kyselyn esiin nostamia toiveita on pyritty toteuttamaan Kosken arkisessa työssä. Viestinnän kehittäminen etenee pienin askelin sisällöllisen kehittämistyön lomassa. Vuoden 2006 aikana mm. käynnistettiin kotisivujen rakenteellinen ja sisällöllinen uudistustyö, uudistettiin Kosken julisteen ulkoasu ja otettiin käyttöön strukturoitu sähköinen raporttipohja.

Kosken suunnittelija on Sosiaaliturvalehden yhteistyöverkoston jäsen ja osallistui huhtikuussa lehden järjestämään koulutus- ja yhteistyöpäivään. Lisäksi Kosken johtaja ja suunnittelija osallistuivat sosiaalihankeeseen järjestämään viestintäkoulutuspäivään 28.11. Näiden koulutusten anti pyrittiin jakamaan hyödyksi myös Kosken muulle henkilöstölle.

Vuoden 2006 julkaisutoiminta:

Jääskeläinen, Maija & Majuri-Naappi Auli: Matkalla perhepäivähoidon kehittämiseen – Pelastetaan perhepäivähoito –hankkeen loppuraportti. Koske Raportteja 3/2006

Kannasoja, Sirpa: Tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhteistyömalli. Koske Raportteja 4/2006

Kortelainen, Joonas: Vammaispalveluiden sosiaalityön ja verkostoituneen erityisosaamisen kehittäminen. Koske Raportteja 5/2006

5 YHDISTYKSEN HALLITUSTYÖSKENTELY

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry:n jäsenmäärä kasvoi vuoden aikana yhdellä jäsenellä. Joulukuussa 2006 jäseniä oli yhteensä 46, joista 24 kuntaa, 16 järjestöä ja 6 oppilaitosta.

Yhdistyksen hallitus kokoontui vuoden 2006 aikana 6 kertaa. Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 29.3.2006. Vuoden 2006 aikana laadittiin yhdistykselle uudistettu Talous- ja henkilöstösääntö.

Koske on maamme yhdeksästä sosiaalialan osaamiskeskuksista ainoa, jonka hallituksessa järjestöedustajat ovat enemmistönä. Yhdistyksen hallitukseen kuuluivat seuraavat kahdeksi vuodeksi valitut jäsenet ja heidän varajäsenensä.

Puheenjohtaja: Risto Kortelainen, sosiaalijohtaja Jyväskylän maalaiskunta (Maija-Riitta Markkanen)

1. Raili Bäck-Kiianmaa, toiminnanjohtaja Pesäpuu ry (Christine Väli-vaara)
2. Olli Ingervo, johtokunnan jäsen K-S kehitysvammaisten tuki ry (Markku Väätäinen, vammaistutkimuksen tukisäätiö)
3. Ritva Jokinen, hallituksen jäsen Talentia Keski-Suomi ry (Heljä Siitari)
4. Marja-Leena Kupila, sihteeri Jyväskylän seudun mielenterveysseura (Eila Kihlman)
5. Aarno Lehmusto, koulutuspäällikkö Jyväskylän AMK (Helena Mehtäläinen)
6. Juha Torkkeli, hallituksen jäsen K-S:n sosiaaliturva-yhdistys (Satu Hämäläinen)

7. Mikko Mäntysaari, varapuheenjohtaja, professori Jyväskylän Yliopisto (Jorma Hänninen)
8. Sakari Möttönen, kehitysjohtaja Jyväskylän kaupunki (Arja Aroheinä)
9. Aarne Kiviniemi, toiminnanjohtaja Sininauhaliitto (Elena Rokala)
10. Riitta Vanhanen, sosiaalijohtaja, Keuruun kaupunki (Raija Kolehmainen, Äänekosken kaupunki)

Hallituksen kokouksissa esittelijänä toimi osaamiskeskuksen johtaja Marja Heikkilä ja sihteerinä osaamiskeskuksen suunnittelija Raili Haaki

6 KOSKEN HENKILÖSTÖHALLINTO

Kosken vakituinen henkilöstö käsitti vuonna 2006 neljä työntekijää, joita olivat johtaja, suunnittelija, sosiaaliamies sekä kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä. Tämän lisäksi Kosken henkilöstöön kuului vuoden aikana 10 hanketyöntekijää sekä joitakin tilapäisiä ja osa-aikaisia työntekijöitä. Harjoittelijoita Kosken työyhteisössä oli selkeästi edellisvuotta runsaammin niin osaamiskeskustyössä kuin eri hankkeissakin.

Kosken suunnittelija oli Kosken työstä pois 10.4.-31.5. 2006 välisen ajan toimien tuon ajan yliopistolla tutkijana. Suunnittelijan tehtävät hoidettiin tänä aikana puolipäiväisen sijaisen voimin.

Osaamiskeskuksen ja hankkeiden työ tapahtuu pitkälti erilaisissa palaverissa, kokoontumisissa ja ”jalkautumalla” kentälle. Työn luonteen johdosta päivittäistä tai viikottaistakaan kanssakäymistä ei henkilöstön kesken aina ole. Siksi on järjestettävä erikseen tilanteet ja keinot, joilla huolehditaan tiedonkulusta ja siitä, että Kosken verkostot sekä hankkeissa ja osaamiskeskustyössä kasaantuva tieto hyödyttävät kaikkea maakunnallista sosiaalialan kehittämistä.

Kosken sisäistä tiedonkulkua ja osaamisen vaihtoa varmistamaan Kosken henkilöstö kokoontui kerran kuussa kahden tunnin henkilöstöpalaveriin. Palaverista tehdyt muistiot myös jaettiin kaikille.

Koko päivän kehittämispäivät pidettiin sekä alkuvuodesta että syksyllä 2006. Tämän lisäksi pyrittiin vaihtamaan ajankohtaiskuulumisia maanantaisten aamukahvien merkeissä. Alkuvuodesta henkilöstö kokoontui myös yhdeksi iltapäiväksi keskinäiseen hankekatsaukseen, jotta eri hankkeissa toimivat työntekijät olisivat paremmin tietoisia toisistaan. Keskinäistä osaamista pyrittiin jakamaan mm. tietoteknologiaan liittyvissä kysymyksissä.

Kosken henkilöstölle järjestettiin myös tietosuojakoulutus, jossa kouluttajana toimi lääninhallituksen lakimies.

Vuosittaiset osaamiskeskuspäivät järjestettiin Socomin alueella Taipalsaaressa 24-25.8. Päiville osallistuivat lähes kaikki Kosken työntekijät

Henkilöstön hyvinvoinnista ja työkunnosta pidettiin huolta mm. järjestämällä työterveyshuolto sekä työnohjaus ja käymällä kehittämiskeskustelut. Vuoden 2006 aikana toteutettiin lisäksi henkilöstön ulkoilutiltapäivä sekä pikkujoulut.

7 KOSKELAISET MUKANA MONISSA VERKOSTOISSA

Valtakunnallisessa osaamiskeskusneuvottelukunnassa Keski-Suomen edustajana on toiminut professori Mikko Mäntysaari ja varajäsenenä sosiaalijohtaja Risto Kortelainen. Kosken johtaja Marja Heikkilä on toiminut neuvottelukunnassa osaamiskeskusjohtajien edustajana. Osaamiskeskuksen työntekijät ovat osallistuneet osaamiskeskusten valtakunnalliseen verkosto- ja vertaistyöhön mm. osaamiskeskusjohtajien, lastensuojelun, vammaistyön, varhaiskasvatuksen ja sosiaaliamiesten työkokouksiin.

Kosken työntekijät osallistuivat valtakunnallisille osaamiskeskuspäiville 24-25.8. Taipalsaaressa ja Koske oli muiden osaamiskeskusten kanssa esillä Terve-Sos messuilla Toukokuussa Tampereella Osaamiskeskuksen johtaja ja suunnittelija osallistuivat Sosiaalipolitiikan päiville 26-27.10 Jyväskylässä.

Sosiaalialan kehittämishankkeen valtakunnallisen koordinaatioryhmän jäsenenä on toiminut Kosken johtaja Marja Heikkilä ja varajäsenenä alueellisen johtoryhmän puheenjohtaja Risto Kortelainen. Sosiaalialan kehittämishankkeeseen liittyvään sosiaalialan kehittämissyksiköiden kriteerejä valmisteleavan työryhmän puheenjohtajana toimi Marja Heikkilä. Johtaja Marja Heikkilä ja hallituksen jäsen Sakari Möttönen ovat toimineet Stakesin Länsi-Suomen aluefoorumin jäseninä. Marja Heikkilä on toiminut Huoltaja –säätien kunnallisen sosiaalipolitiikan asiantuntijaryhmän jäsenenä.

Suunnittelija Raili Haaki on toiminut Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden neuvottelukunnan jäsenenä ja Marja Heikkilä JAMK:n sosiaali- ja terveystieteiden kehittämissyksikön ohjausryhmän jäsenenä.

Osaamiskeskuksen johtaja tai suunnittelija olivat nimettyinä seuraavien hankkeiden ohjaus- tai johtoryhmissä: Perhetalohanke (MLL), Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyhankkeen Keski-Suomen kehittämissyysryhmä (Länsi-Suomen lääninhallitus), PAKKA, Paikallinen alkoholipolitiikka –hanke (Stakes), ELVI, Keski-Suomen elämän virtapiirit –hanke (K-S sosiaalitur-

vayhdistys), Terveydenhuollon lähipalveluiden kehittämistä koordinoiva johtoryhmä (Kansallisen terveysthankkeen alueellinen johtoryhmä), Keski-Suomen liiton hyvinvointiklusterityöryhmä, Jyväskylän verkostokaupungin ja Keuruun seudun vanhustyön kehittämishanke, Jyväskylän seudun Perhehanke, Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön ohjaus- ja neuvontapalveluhanke, Sosiaalipäivystyksen maakunnallinen järjestäminen Keski-Suomessa –hanke ja Keski-Suomen kansanterveyden edistämiskeskus –hanke.

8 SOSIAALIALAN KEHITTÄMISHANKKEEN TOIMEENPANO KESKI-SUOMESSA VUONNA 2006

Osaamiskeskus on yhdessä lääninhallituksen kanssa vastuussa Sosiaalialan kehittämishankkeen alueellisesta toimeenpanosta. Vuoden 2006 Keski-Suomen alueellinen johtoryhmä kokoontui varsinaiseen kokoukseen kaksi kertaa. Lisäksi pidettiin kaksi yhteiskokousta terveysthankkeen alueellisen johtoryhmän kanssa.

Johtoryhmän kokouksissa olivat esillä kehittämistoiminnan arviointi, uusi maakuntaohjelma, kunta- ja palvelurakennemuutos sekä sosiaalihuollon lähi- ja erityispalveluiden kehittäminen. Yhtenä keskeisenä keskusteluteemanä oli sosiaalihuollon erityispalveluiden tuotanto ja organisointi Keski-Suomessa tiivistämällä hyvinvointipalveluyhteisöjen (säätiöiden ja Kosken) yhteistyötä.

Johtoryhmän kokousten lisäksi sosiaalijohtoa kutsuttiin koolle 28.9. järjestettyyn kuntakokoukseen, jossa uudelle hakukierrokselle valmisteltavat hankkeet olivat esillä. Uusia hankkeita käytiin läpi ja työstettiin myös sosiaalijohtajan työkokouksessa sekä lukuisissa eri sisältöalueiden työkokouksissa ja palaverissa. Yhteistyössä Sosiaali- ja terveysministeriön kanssa järjestettiin Sosiaalihuollon henkilöstön tehtävärakente- ja mitoitus-suositusten alueellinen keskustelutilaisuus 28.9.2006.

Sosiaalialan kehittämishankkeen valtakunnallisen koordinaatioryhmän jäsenenä on toiminut Kosken johtaja Marja Heikkilä ja varajäsenenä alueellisen johtoryhmän puheenjohtaja Risto Kortelainen. Valtakunnallinen hankkeen kaksipäiväinen kevätkokous järjestettiin 31.5.-1.6. Kokoukseen osallistui Keski-Suomesta johtoryhmän puheenjohtaja ja sihteeri. Sosiaalihankeeseen järjestämään viestintäkoulutukseen 28.11.2006 osallistuivat osaamiskeskuk- sen johtaja ja johtoryhmän sihteeri.

Vuoden 2006 aikana maakunnassa oli toiminnassa yhteensä 14 sosiaali-hankkeen valtionavustusta saanutta hanketta. Näistä 4 oli uutta vuoden 2006 aikana käynnistynyttä hanketta.

Koske koordinoi vuoden 2006 aikana maakunnallisen aikuissosiaalityön kehittämishankkeen suunnitteluprosessia. Aihetta ryhdyttiin työstämään keväällä eri tahoja edustavan asiantuntijatyöryhmän voimin. Tämän lisäksi käytiin laaja maakuntakerros, jonka aikana asiasta keskusteltiin ja ehdotuksia kerättiin kuntien sosiaalityöntekijöiltä sekä muilta aikuissosiaalityön ammattilaisilta. Täydennyskoulutuskokonaisuuden sisältävä kolmivuotiseksi suunniteltu hankesuunnitelma valmistui vuoden 2006 loppuun mennessä ja se toimitettiin lääninhallitukseen. Hankkeen hallinnoijakuntana on Keuruun kaupunki.

Lisäksi vuoden 2006 aikana ryhdyttiin valmistelemaan Sosiaali- ja terveysministeriön hankehakuun (helmikuun 2007 loppuun mennessä) kuutta uutta kehittämishanketta sekä kolmea jatkohanketta. Luettelo kaikista koko hankkeen aikana valtionavustusta saaneista hankkeista löytyy sosiaalialan kehittämishankkeen Keski-Suomen alueellisesta toimintaohjelmasta vuodelle 2007.

9 KIERTÄVÄ LASTENSUOJELUN ERITYISSOSIAALITYÖNTEKIJÄ

Kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän palvelu on vakiintunut Kosken toiminnaksi. Työntekijänä on toiminut Hannele Metsäranta. Palvelua on edelleen tarjottu lähinnä pienten ja keskisuurten kuntien lastensuojelutyön tueksi.

Vuoden 2006 aikana 23:sta sopimuskunnasta (Hankasalmi, Joutsa, Jämsä, Jämsänkoski, Kangasniemi, Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Konnevesi, Kyyjärvi, Leivonmäki, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi, Pihtipudas, Pylkönmäki, Saarijärvi, Sumiainen, Toivakka, Viitasaari, Äänekoski) useimmat (19) myös käyttivät palvelua.

Kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän palvelu on alkuaan rajattu koskeman lähinnä lastensuojelun avohuollon ja lapsen huoltolain piiriin kuuluvia kysymyksiä. Toiminnan vakiintuessa on kuitenkin käynyt niin, että joidenkin avohuollossa alkaneiden asiakasprosessien edetessä sijaishuollon asiaksi, on nähty hyvänä pitää työskentelyssä mukana myös kiertävä lasten-

suojelun erityissosiaalityöntekijä. Työskentely sijaishuollossa olevien lasten asiassa on ollut työparityötä sijoittajakunnan sosiaalityöntekijän tukena. Varsinaista sijoitusapua kunnat ovat edelleen saaneet Jyväskylän kaupungin sijaishuoltoyksiköltä. Sijaishuolto on tullut kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän työksi myös niissä tilanteissa, joissa kunta on pyytänyt selvittely- ja sovittelutyöskentelyä sijaishuollon asiakastilanteisiin.

Kiertävää erityissosiaalityöntekijää on käytetty toimintavuoden aikana:

- konsulttina (puhelinkonsultaatiot ja henkilökohtaiset kontaktit kunnissa; n. 15 kontaktia sopimuskuntiin)
- työparina asiakastyössä ja –prosesseissa, isomman lastensuojelutyöryhmän (2 huostaanoton purkuprosessi: 2 lasta; 5 avohuollon asiakastyö-/ls- tarpeen kartoitustyöskentelyprosessia yht. 6 lasta)
- erilaisia sovittelu- ja selvitystehtävissä liittyen sijoitettujen lasten ja sijoituspaikan yhteistyöhön ja sijoitettujen lasten ja heidän vanhempinsa yhteydenpitoon sekä lapsen huolto- ja tapaamisoikeuteen (3 tapausta: 6 lasta)
- huolto- ja tapaamisoikeusasioissa (1 olosuhdeselvitys: 1 lapsi, 1 täytäntöönpanosovittelu: 2 lasta, tapaamissovittelu: 1 lapsi)
- työnohjauksellisten konsultaatioryhmien vetäjänä (2 ryhmää: 4 pienen kunnan sosiaalityöntekijät sekä yhden lastensuojelulaitoksen henkilöstö)
- kouluttajana (lastensuojelusta Sosiaalipäivystys –hankkeen ja Valo –hankkeen/Jyväskylän Ammattiopiston tilauksesta sekä lastensuojelun dokumentoinnista Kainuun maakunnan kuntayhtymän sosiaalityöntekijöille/Seutukehittäjä –hanke)

Samaan tapaan kuin edellisenä vuonna kiertävän erityissosiaalityöntekijän käyttö oli alkuvuodesta runsasta, mutta kysyntä hiipui kesän ajaksi. Loppuvuosi oli taas täystyöllisyyden aikaa. Hannele Metsäranta teki huhti- touku-kuussa 2006 lyhennettyä työaikaa, 4 työpäivää viikossa.

Hannele Metsäranta on toiminut vuoden 2006 alusta lukien Jyväskylän maalaiskunnan sosiaaliasiamiehenä ja sijaistanut myös osittain sosiaaliasiamies Eija Hiekkaa hänen lomiansa aikana.

10 SOSIAALIASIAMIESTYÖ

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista tuli voimaan vuonna 2001. Laki painottaa sosiaalihuollon asiakkaan oikeuksia, osallisuutta ja palvelun suunnitelmallisuutta sekä määrittää mm. moniammatillista yhteistyötä,

salassapitoa ja tiedonsaantia. Asiakaslaki toi mukanaan sosiaalihuollon kehittämisen- ja laadunvarmistusmenetelmiksi sosiaaliamies- ja muistutusjärjestelmät.

Koske on tuottanut sosiaaliamiehen palvelua vuodesta 2004. Aluksi mukana oli kaksitoista ja vuoden 2006 alusta seitsemäntoista keskisuomalaisista kunnasta: Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Jyväskylän maalaiskunta, Jämsänkoski, Kinnula, Korpilahti, Kuhmoinen, Laukaa, Leivonmäki, Luhanka, Muurame, Petäjävesi, Pihtipudas, Toivakka, Uurainen ja Viitasaari. Kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä Hannele Metsäranta aloitti oman toimensa ohessa työskentelyn Jyväskylän maalaiskunnan sosiaaliamiehenä vuoden 2006 alussa. Eija Hiekka vastasi muiden kuntien sosiaaliamiestyöstä.

Sosiaaliamiehen työ oli asiakaspalvelua ja kehittämistyötä painottuen asiakastyöhön. Suuri osa sosiaaliamiehen työstä oli asiakkaiden yhteydenottoihin vastaamista, puhelimitse tapahtuvaa sosiaalihuollon palveluja koskevaa tiedotusta ja neuvontaa. Osa asioista edellytti hyvin perusteellista selvittelyä, asiapapereihin ja palveluprosessin kulkuun perehtymistä. Sosiaaliamies tapasi noin 15 % asiakkaista henkilökohtaisesti. Palvelusuunnitelmatilanteita ja sovitteluneuvotteluja oli sosiaaliamiehen toimiston ohella sosiaalihuollon toimipaikoissa ja myös asiakkaan kotona. Sosiaalihuoltoon ja -palveluihin liittyviä yhteydenottoja tuli edellisvuosien tapaan eniten isoimmista kunnista. Tyytymättömyyksiä oltiin toimeentulotukeen, vammaispalveluun ja lastensuojeluun. Uudesta laista huolimatta, tai ehkä juuriksi, omaishoidontuen käytännöistä kysyttiin aiempaa enemmän. Vaikka moni asiakas arvosteli sosiaalihuollossa saamaansa kohtelua, harva edelleenkään turvautui kirjalliseen muistutukseen. Asiakaspalautetta käsiteltiin kunnissa ja sitä hyödynnettiin koulutus- ja kehittämishankkeiden suunnittelussa. Sosiaaliamiehen selvityksessä kuvataan tarkemmin asiakkaiden yhteydenottojen sisältöjä sekä sosiaalihuollon tilannetta ja asiakkaan asemaa kunnassa.

Kehittämistyötä on mm. sosiaaliamiehen toiminta asiakkaan oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi sekä vuosittain kunnanhallituksille laadittava seurantaselvitys asiakkaan oikeuksien ja aseman kehityksestä kunnassa. Sosiaaliamiehen selvityksen valmistuttua järjestettiin viestimille tiedotustilaisuus. Paikallisissa lehdissä käsiteltiin useita kertoja sosiaaliamiestyöstä kumpuavia aiheita ja Talentia-lehti teki keväällä jutun Kosken sosiaaliamiestyöstä. Sosiaaliamies kertoi asiakkaan oikeuksista ja amiestyöstä mm. järjestöjen tilaisuuksissa ja sosiaalihuollon ammatillaisia koulutavissa oppilaitoksissa. Työhön tuli myös valtakunnallista ulottuvuutta, kun Kosken sosiaaliamiehet saivat lapsiasiavaltuutetulta toimeksiannon tilas-

toida ja analysoida lapsiasiavaltuutetulle vuoden 2005 syksyllä tulleet lastensuojelua sekä huolto- ja tapaamisriitoja koskeneet yhteydenotot. Selvityksessä laadittiin erillinen julkaisu *Lapsen huolto- ja tapaamisasioita sekä lastensuojelua koskevat asiakasyhteydenotot lapsiasiavaltuutetulle syksyllä 2005* (Lapsiasiavaltuutetun toimiston selvityksiä 2006:1)

Asiakkailta ja yhteistyökumppaneilta saatu lämmin palaute samoin kuin koulutukset, sosiaaliasiamiesten työkokoukset ja Kosken sosiaaliasiamiesten yhteinen työnohjaus antoivat tukea ja voimia työssä jaksamiseen. Sosiaaliasiamiehellä oli vuonna 2006 ensimmäinen ”oma” harjoittelija, kun Jyväskylän yliopiston sosiaalityön opiskelija tutustui neljän viikon ajan osaamiskeskuspohjaiseen sosiaaliasiamiestyöhön.

11 VÄLITTÄVÄT SUKUPOLVET –HANKE

Välittävät sukupolvet -hankkeessa ammatti- ja vapaaehtoistoimijoiden verkostot ja projektin työntekijät yhdessä kehittävät paikallisia ja alueellisia toimintamalleja ehkäisevän lastensuojelun vapaaehtoistoiminnan välineeksi. Perusideana on rekrytoida eri-ikäisiä vapaaehtoisia aikuisia lasten ja nuorten aikuisystäviksi tai lapsiperheiden kumppaneiksi. Vuonna 2006 hankkeessa rekrytoitiin ja perehdytettiin toimintaan yhteensä 53 vapaaehtoista, Jyväskylässä jo ennestään toimineen 30 vapaaehtoisena lisäksi. Uusista vapaaehtoisista toimintaan lähti 45 henkilöä. Heistä enemmistö aloitti toiminnan eri puolilla maakuntaa ja reilu kolmannes Jyväskylässä.

Hankkeessa toiminta on organisoitu joko paritoimintana (Jyväskylä, Viitasaari) tai pienryhmätoimintana (Jämsän seutu, Keuruu, Saarijärvi, Äänekoski). Vapaaehtoisille järjestetään yhteistyössä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa perehdytystä ja koulutusta sekä säännöllistä ohjausta ja tukea. Toimintaan osallistuvat lapset, nuoret ja perheet haastatellaan ja tavataan ja heitä ohjataan ja neuvotaan toimintaan liittyvissä asioissa. Lapsille ja nuorille perheineen sekä vapaaehtoisille järjestetään lisäksi yhteisiä tapahtumia ja toimintapäiviä (esim. ruskaretki, luontopäivä jne.).

Vuonna 2006 hankkeessa työskenteli osa-aikainen projektinvetäjä sekä kolme osa- ja määräaikaista projektityöntekijää. Projektin työntekijöiden tukena toimivat ohjausryhmä ja projektiryhmä. Hankkeen etenemisestä vastaavat projektin työntekijöiden ohella kuusi alueellista tai paikallista työryhmää, jotka on koottu pääosin vuoden 2005 aikana. Työryhmät ovat moniammatillisia ja monitoimijaisia ja niiden kokoonpano vaihtelee viidestä viiteentoista henkilöön.

Vuosina 2005–2006 hanke on edennyt niin, että työryhmät ovat suunnitelleet alueilleen toteutettavaksi toimintamallin tai -malleja, jotka parhaiten soveltuvat alueellisiin tarpeisiin ja resursseihin. Lisäksi kussakin kunnassa tai alueella on toimintaan sitoutunut yksi tai useampi avaintoimija. Avaintoimijan tehtävä on osallistua tiiviisti toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen hankeajankautana ja vastata toiminnan jatkumisesta hankeajan päättymisen jälkeen. Avaintoimijoiden tukena hankealueilla toimivat alueelliset työryhmät.

Jyväskylässä avaintoimija on kaupungin Vapaaehtoistoiminnan keskus, Jämsän seudulla Jämsän seudun Pelastakaa Lapset ry, Keuruulla Keuruun 4H-yhdistys, Saarijärvellä Saarijärven Nuorisorengas ry., Viitasaarella Viitasaaren Mielenterveysseura ry. ja Viitasaaren MLL ry. sekä Äänekoskella Koskelan nuoret ry. Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat sosiaali- ja terveystoimi, nuorisotoimi, koulut, päiväkodit, seurakunta, lastensuojelu-, kasvatus- ja nuorisojärjestöt ja erilaiset kansalaisverkostot sekä sosiaali- ja kasvatusalan opiskelijat ja oppilaitokset (JY, JAMK, Humak ym.).

12 TOIMINTA-ALUEIDEN TYÖ

12.1 Varhaiskasvatustyö

Kosken varhaiskasvatuksen työryhmä kokoontui vuoden 2006 aikana neljä kertaa. Työryhmän puheenjohtajana toimi Jamk:n yliopettaja Marjo Metsomäki (ent. Martikainen). Työryhmän kautta toteutui aito eri tahojen välinen verkostoituminen ja yhteistyö, kun sen aktiivisina jäseninä toimivat niin käytännön, hallinnon, koulutuksen kuin tutkimuksenkin edustajat. Työryhmä koordinoi maakunnallista kehittämistä, seurasi meneillään olevaa varhaiskasvatuksen kehittämistä sekä organisoiki kokoontumisia ja työkokouksia. Työryhmä toimi tärkeänä tiedotuskanavana niin keskisuomalaisen toimijoiden kesken kuin myös valtakunnallisten tahojen ja verkostojen sekä Keski-Suomen varhaiskasvatuksen toimijoiden välillä.

Työryhmässä seurattiin meneillään olevaa maakunnan ja valtakunnan tason varhaiskasvatuksen kehittämistyötä ja päivähoiton kuulumisia alueen kunnista ja oppilaitoksista. Teemoina olivat mm. Lasten päivähoitopalvelujen seudullinen kehittäminen –hanke, perhepäivähoidon tukeminen kunnissa ja varhaiskasvatussuunnitelmatyö.

Keski-Suomen varhaiskasvatuksen päivä järjestettiin 24.10.2006 yhteistyössä lääninhallituksen ja Yliopiston kanssa. Seminaaripäivä kokosi eri puolilta maakuntaa runsaasti osanottajaa ja saatu palaute oli varsin positiivista.

Loppuvuodesta kokoonnuttiin yhdessä kuntien käytännön edustajien kanssa suunnittelemaan maakunnallista perhepäivähoidon ohjaajien työkokousta. Työkokous suunniteltiin järjestettäväksi heti alkuvuodesta 2007.

Osaamiskeskusten varhaiskasvatus –verkoston toiminnassa Kosken rooli oli lähinnä tiedottaa ajankohtaisista asioista molempiin suuntiin. Kosken suunnittelija osallistui yhteen verkoston kokoukseen. Koske toimi alueellaan tiedonvälittäjänä myös valtakunnallisen perhepäivähoidon osaamiskartoituksen toteutuksessa Varhaiskasvatuksen paikka kunta- ja palvelurakennemuutoksessa oli yhtenä teemana myös Keski-Suomen sosiaalijohdon työkokouksessa syksyllä 2006.

Edellisvuonna päättyneiden laajojen varhaiskasvatuksen hankkeiden ansiosta maakunnan varhaiskasvatuksen ammattilaiset oli saatu aktivoitua osaamiskeskustyön suuntaan. Omaehtoisina toimintoina jatkuivat Verkostoituva erityispäivähoito –hankkeen käynnistämät työpajat sekä myös erityislastentarhanopettajien verkoston kokoontumiset.

Työkokouskäytäntöjen ylläpitäminen, ammattilaisten kokoontumisten järjestäminen taikka täydennyskoulutuksen koordinointi laajalle varhaiskasvatuksen ammattilaisväelle on kuitenkin valtava haaste ilman varhaiskasvatuksen kehittämiseen keskittyvää koordinaattoria. Maakunnallisen varhaiskasvatuksen kehittämissyksikön rakentamisen eteen tehtiinkin paljon töitä vuoden 2006 alkupuolella. Lukuisissa laajoissa seututapaamisissa, kokoontumisissa ja palaverissa työstettiin Jyväskylän kaupungin hallinnoimaksi suunniteltua maakunnallista kehittämissyksikköä. Hankehakemukseen oli sitoutunut 12 alueen kuntaa, mutta rahoitusta ei vuoden 2006 hakukierroksella kuitenkaan kehittämissyksikölle saatu. Loppuvuodesta ryhdyttiin maakunnallista varhaiskasvatuksen kehittämissyksikköhanketta valmistelemaan uudelleen haettavaksi.

12.2 Lastensuojelutyö

Kosken lastensuojelutyöryhmä kokoontui vuoden 2006 aikana kolme kertaa. Työryhmän puheenjohtajana toimi palveluyksikön johtaja Anneli Nyronen Jyväskylän kaupungista. Lastensuojelun kehittämistyö on maakunnallisen kehittämissyksikön ja valtakunnallisen kehittämishankkeen ansiosta ollut myös muutoin erittäin aktiivista. Kosken lastensuojelutyöryhmä ja sen postituslista on toiminut osaltaan tärkeänä tiedotuskanavana. Työryhmä on

tarjonnut keskustelufoorumin ajankohtaisille asioille seuraamalla meneillään olevia hankkeita ja lastensuojelun saralla tapahtuvia muutoksia sekä ottanut niihin kantaa.

Työryhmän kokouksissa oli esillä mm. sijaishuollon kilpailuttaminen, lastensuojelulain valmistelu ja kansallisen lastensuojelun kehittämisohjelman eteneminen, ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö, lastensuojelun tutkimusverkoston kuulumiset, kiertävän erityissosiaalityöntekijän työtilanne sekä Monikoperhe ry:n toiminta. Työryhmä tutustui myös Soskes –hankkeessa rakennettavan yhteisöverkon lastensuojeluosion sisältöihin ja evästi niiden jatkokehittämisessä.

12.3 Vanhustyö

Kosken vanhustalutyöryhmä kokoontui vuoden 2006 aikana kaksi kertaa. Työryhmän puheenjohtajana toimi johtaja Pauliina Takala palvelukeskus Telkänpesästä. Työryhmän kokoonpano on varsin laaja ja edustaa erityisesti maakunnan vanhustyön opetusta ja kehittämistä hyvin kattavasti. Myös kolmannen sektorin toimijat ovat olleet (vanhusneuvostot, omaishoitajien yhdistys) työryhmässä aktiivisina keskustelijoina. Työryhmän jäsenten keskinäisten kuulumisten vaihto ja heidän edustamiensa organisaatioiden ajankohtaiset asiat ovat tuoneet keskeisiä asioita keskusteluun ja tiedotettaviksi tämän foorumin kautta.

Lisäksi työryhmä seurasi ja kommentoi mm. Jyväskylän verkostokaupungin ja Keurusseudun kuntien vanhustaluiden kehittämishankkeen etenemistä sekä keskusteli mm. palveluiden kilpailuttamisen ajankohtaisista kuulumisista. Vuoden 2006 aikana päättyivät Saarijärven ja Jämsän seuduilla toteutetut laajat vanhustaluiden kehittämishankkeet. Näiden hankkeiden koordinaattorit olivat loppuun asti mukana Kosken vanhustyön verkostossa tuoden näin kehittämishankkeissa saatuja kokemuksia mukaan yhteiseen keskusteluun.

Kosken koordinoimat **työkokoukset** avopalveluista vastaaville sekä päiväkeskusohjaajille ovat vakiinnuttaneet paikkansa. Kaksi kertaa vuodessa kokoontuvissa maakunnallisissa työkokouksissa on sekä koulutuksellista antia että verkostoitumista kollegoiden kesken. Työkokouksiin on osallistuttu runsaslukuisesti ja niistä on saatu erittäin hyvää palautetta.

Loppuvuodesta 2006 ryhdyttiin suunnittelemaan maakunnallista vanhustyön kehittämisyksikköä. Suunnitelmaa kokosi Pauliina Takala tilapäisenä Kosken työntekijänä. Tavoitteena on valmistella hankehakemus helmikuun 2007 loppuun mennessä.

12.4 Vammaistyö

Kosken vammaispalvelutyöryhmä kokoontui vuoden 2006 aikana kaksi kertaa. Työryhmän puheenjohtajana toimi yliopettaja Helena Koskimies (ent. Mehtäläinen) Jamk:sta. Työryhmällä oli koordinoiva rooli. Se seurasi ja tiedotti eteenpäin maakunnassa toteutettavista kehittämishankkeista mm. kunta- ja palvelurakenneuudistuksen etenemisestä sekä Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön ohjaus- ja neuvontapalvelun käynnistymisestä.

Varsinaisten kokousten lisäksi pienempien kokoontumisten ja työrukkasryhmien toimesta järjestettiin työkokouksia ja tilaisuuksia maakunnan ammattilaisille.

- Vammaispalveluiden sosiaalityön ja kuntoutusohjauksen yhteiskokous 22.9.2006
- Kehitysvamma-alan työntekijöiden työkokous 30.11.2006
- Kuntoutusohjaajien työkokoukset toimivat omatoimisesti myös vuoden 2006 aikana.

Vammaispalveluiden sosiaalityön ja verkostoituneen erityisosaamisen kehittämishanke käynnistyi vuoden 2006 aikana. Hanketta hallinnoi Jyväskylän maalaiskunta, mutta sen työntekijät ovat olleet osa Kosken työyhteisöä ja toimintaa. Koske oli aktiivisessa roolissa mm. esiselvityksen toteuttajan ja projektipäällikön rekrytoinnissa ja mm. hankkeen aloitusseminaarin (22.8.2006) järjestelyissä.

Koske toimi koollekutsujana osaamiskeskusten vammaisalan kehittäjien työkokoukselle, joka järjestettiin Jyväskylässä 24.10.2006.

Koske toimi vuonna 2006 Vammaispalvelusäätiön kumppanina haettaessa rahoitusta EU:n eTen -ohjelmasta. Kehittämishanke on nimeltään CONSOC, eConsultation services for the people with special needs and for the care professionals. Projektin tavoitteena on tukea vammaisen henkilön arkipäivää ja lähipalveluja. Hankkeelle ei kuitenkaan saatu rahoitusta.

Loppuvuodesta 2006 käynnistettiin vammaistyön kehittämissyksikkö - hankkeen suunnittelu ja yhteistyöneuvottelut Pohjaanmaan maakuntien suuntaan yhteisen kehittämissyksikön rakentamiseksi.

12.5 Päihdetyö

Keski-Suomen päihdefoorumi kokoontui vuoden 2006 aikana kolme kertaa. Sen puheenjohtajana toimi toimitusjohtaja Jussi Suojasalmi Jyväskylän seudun päihdepalvelusäitiöstä. Foorumi kokosi maakunnan eri tahojen asiantuntijoita linjaamaan päihdehuollon kehittämistä. Päihdefoorumin teemoina olivat vuoden aikana mm. ehkäisevä päihdetyö. Päihdefoorumi tutustui myös Jyväskylän kaupungin nuorten päihdetyöhön ja päihdejärjestöjen kehittämistyön koordinoointiin. Stakesin alueyksikön kanssa aloitettiin yhteistyötä. Yhteiseksi toiminta-alueeksi hahmoteltiin ikääntyminen ja päihteet tematiikka.

Suomen Akatemian riippuvuus tutkimusohjelmaan valmisteltiin tutkimushanketta, jonka sisältöalueena on *päihteet ja ikä*, kohdistuen yhtäältä eläkeiän kynnyksellä oleviin, toisaalta yli 70-vuotiaisiin naisiin. Tutkimuskokonaisuutta suunniteltiin toteutettavaksi yhteistyössä sosiologian, sosiaaligerontologian ja sosiaalityön jatkokoulutettavien opinnäytteinä. Akatemialta ei saatu kuitenkaan tällä kertaa rahoitusta.

Keski-Suomen päihdefoorumin toimintaa leimasi vuoden 2006 aikana vähäinen kokousaktiivisuus. Toimintaa päätettiin vauhdittaa järjestämällä keran vuodessa päivän mittainen työseminaari, jossa pidetään alustuksia ajankohtaisista aiheista. Tällaista laajaa Keski-Suomen päihdefoorumin työseminaaria suunniteltiin vuoden 2006 aikana järjestettäväksi heti vuoden 2007 alkupuolella.

Maakunnallisen päihdehuollon kehittämissyksikön saamiseksi Keski-Suomeen valmisteltiin uudestaan hankehakemusta, joka jätetään Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöön vuoden 2007 helmikuun hakuun.

12.6 Koulutusyhteistyö

Kosken koulutusyhteistyöryhmä kokoontui vuoden 2006 aikana kolme kertaa. Sen puheenjohtajana toimi yliopiston opettaja Leila Tuominiemi varhaiskasvatuksen laitokselta. Työryhmässä ovat kattavasti edustettuina maakunnan sosiaalialan eri oppilaitokset. Työryhmä toimi siten hyvänä yhteistyöfoorumina keskittyen erityisesti koulutuksen ja työelämän yhteistyön kehittämiseen. Keskeisinä teemoina olivat käytännön tarpeita vastaavan täydennyskoulutuksen kehittäminen, alan perusopiskelijoiden työharjoittelujaksojen mahdollistaminen eri puolille maakuntaa sekä tulevaisuuden haasteet työvoimatarpeen ja sosiaalihuollon tehtävä- ja henkilöstörakenteen suhteen.

Työryhmä seurasi ja kommentoi käytännön opetuksen kehittämistä, joka konkretisoitui Keski-Suomessa lastensuojelun kehittämissyksikön yhteyteen saadun erillisen rahoituksen turvin.

Työryhmän keskustelujen vauhdittamana päätettiin mm. lähteä viemään eteenpäin laajaa maakunnallista aikuissosiaalityön kehittämishanketta. Sosiaalialan työntekijöiden eläköityminen, työvoimapula, tulevat lakimuutokset, kuntien taloudellinen ahdinko, kunta- ja palvelurakenteiden muutokset, asiakkaiden moniongelmaisuus ja työnjakokysymykset antavat aiheita perusteellisempaan kunnissa tehtävän aikuissosiaalityön organisoitumisen ja menetelmien kehittämiseen. Laajan täydennyskoulutuskokonaisuuden sisältävä kehittämissankkeen suunnitelma ja rahoitushakemus valmistui vuoden 2006 loppuun mennessä.

Koulutusyhteistyöryhmä seurasi sosiaalialan kehittämissyksikköjen syntymistä ja keskusteli mm. siitä miten niiden kautta konkretisoituu koulutusyksiköiden ja tutkimuksen tiiviimpi yhteistyö sosiaalialan kehittämisessä.

LIITE: KOSKEN KOORDINOIMAT HANKKEET

Lastensuojelun kehittämissyksikkö

Keski-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikkö –hankkeessa (2005-2007) kehitetään lastensuojelun avo- ja sijaishuollon laatua lapsen tarpeista lähtien. Tarkoituksena on luoda alueellisesti koordinoitu palvelukokonaisuus vahvistamalla seudullista ja maakunnallista yhteistyötä.

Hankkeen tavoitteina on

- 1) lastensuojelun kehittämissyksikkökonseptin rakentaminen
- 2) sujuvien ja laadukkaiden lastensuojeluprosessien mallintaminen ja prosesseihin liittyvän dokumentoinnin kehittäminen
- 3) lapsen asiakkuuden esiin nostaminen
- 4) lastensuojelutyön toimijoiden osaamisen vahvistaminen ja yhdistäminen
- 5) kehittämis-, koulutus- ja tutkimustoiminnan kehittäminen

Työssä nojataan alueen lastensuojelun kuntatoimijoiden ja hankkeessa mukana olevien järjestöjen, muiden tahojen ja maakunnallisten hankkeiden erityisosaamiseen. Kuntatoimijoita olivat vuonna 2006 Jyväskylä, Jyväskylän maalaiskunta, Karstula, Kinnula, Laukaa, Muurame, Pihtipudas, Pylkönmäki, Saarijärvi, Sumiainen, Suolahti, Uurainen, Viitasaari ja Äänekoski. Järjestötoimijoita olivat Pelastakaa Lapset ry., Perhehoitoliitto ry., Pesäpuu ry., Sininauhaliitto ry. ja Keski-Suomen ensi- ja turvakoti ry. Lisäksi hankkeessa olivat mukana Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Stakesin Jyväskylän alueyksikkö ja Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus.

Hankkeen kehittäjäsosiaalityöntekijöinä toimivat Riitta Siekkinen ja Pia Lahtinen. Vuoden 2006 aikana kehittämissyksikössä harjoitteli seitsemän opiskelijaa eri oppilaitoksista. Hankkeen ohjauksesta vastasivat ohjausryhmä, joka kokoontui vuoden aikana viisi kertaa sekä hallinnollinen tukiryhmä, joka kokoontui kuusi kertaa. Lisäksi hankkeen arviointia tukeva työryhmä kokoontui kaksi kertaa.

Vuoden 2006 tavoitteita olivat

- 1) lastensuojelun maakunnallisten toimintamallien kirjaaminen ja käyttöönotto
- 2) maakunnallisen konsultaatorakenteen, vertaistuen ja koulutuskäytäntöjen vakiinnuttaminen ja ylläpito
- 3) soveltavan tutkimuksen sekä kokeilu- ja kehittämistoiminnan kytkeminen käytännön lastensuojelutyöhön
- 4) opetusklinikkatoiminnan kokeilu ja tutkiminen

5) hankkeen arvioinnin aloittaminen yhteistyössä Stakesin ja muiden lastensuojelun kehittämissyksiköiden kanssa.

Tavoitteiden ja sisältöjen toteuttamiseksi ja kehittämissyksikköyhteistyön laajentamiseksi tehtiin kuntakäyntejä ja järjestöyhteistyötä. Lastensuojelujärjestöjen kanssa suunniteltiin mm. yhteisiä hankehakemuksia ja toteutettiin sijaisperheiden rekrytointikampanja. Asiakasjärjestöyhteistyötä käynnistettiin Sukupuu ry:n kanssa.

Lastensuojelun sisällöllistä kehittämistyötä tehtiin mm. mallintamalla lastensuojeluprosessia Matka-mallin ja prosessimallin ohjelman avulla. Palvelujen kehittämistä ja kohdentumista sijoitetuille lapsille aloitettiin mm. suunnittelemalla Ilona-leiriä yhteistyössä Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa. Loppuvuodesta varmistui valtakunnallisen Lastensuojelun alkuarviointi –hankkeen käynnistyminen Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen hallinnoimana.

Keski-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikön koordinoimina työskenteli seuraavia teemaryhmiä ja työryhmiä:

- Huostaanoton purku –teemaryhmä
- Lastensuojelun avo- ja sijaishuollon dokumentoinnin kehittäminen –teemaryhmät
- Lastensuojelun alkuarvioinnin kehittäminen Keski-Suomessa – työryhmä
- Sijaishuollon huoltosuunnitelma -työryhmä, Sijoitetun lapsen kanssa työskentely –työryhmä ja Sijoitustyöskentelyn arviointi – teemaryhmä

Lastensuojelun sisällöllisen kehittämistyön lisäksi aloitettiin SosKesivustojen lastensuojeluosion sisällöntuotanto ja liitettiin valtakunnallisen Tietoteknologia-hankkeen lastensuojelun dokumentointityöryhmiin. Lisäksi aloitettiin lastensuojelupalveluiden tuotteistamiskokeilu tukiperhetyön tuotteistamisella.

Konsultaatio- ja työnohjauskäytäntöjä kehitettiin järjestämällä Kuntaliiton rahoituksella KORKO- konsulttikoulutus. Läheisneuvonpito menetelmän käyttöönotto Keski-Suomessa –hankkeen päätyttyä läheisneuvonpidon koollekutsujapankki siirtyi kehittämissyksikön vastuulle 1.11.2006 alkaen. Hankkeessa päivitettiin maakunnallista SERI-työskentelymallia ja järjestettiin SERI-työkokouksia. Työnohjauskäytäntöjä kehitettiin Kehittävä työnohjaus Jyväskylän seudulla – hankkeessa erillisellä STM:n rahoituksella. Hankkeen kunnille tarjottiin KORKO-konsultaatioita ja työnohjausta.

Koulutus- ja tutkimusyhteistyössä käynnistettiin Käytännön harjoittelun kehittäminen lastensuojelussa Keski-Suomessa –hanke erillisellä STM:n rahoituksella. Hankkeessa kehitetään lastensuojelun harjoittelukäytäntöjä yhdessä Pikassoksen ja Soccan kanssa. Hankkeen yhteydessä valmistui kolme opinnäytetyötä. Avoin, maakunnallisen lastensuojelututkimuksesta kiinnostuneille tarkoitettu Keski-Suomen lastensuojelun tutkimusverkosto kokoon-tui kaksi kertaa. Tutkimusverkoston puitteissa koottiin lastensuojeluun liit-tyvien opinnäytteiden listaa. Kehittämisyksikkö kokosi myös puolivuositain ilmestyvän lastensuojelun koulutus- ja tapahtumakalenterin.

Keski-Suomen lastensuojelun kehittämysyksikkö on järjesti vuonna 2006 seuraavia koulutuksia yksin ja yhteistyössä hankekumppaneiden kanssa:

- Lastensuojelun dokumentoinnin kehittäminen Keski-Suomessa – tilaisuus (3.3.2006)
- Sukulaissijaisvanhemmuus työskentelymalli –koulutus (10.-11.10.2006)
- Sijaisvanhempien täydennyskoulutus Lapsen perhesuhteet (29.9.2006 ja 30.9.2006)
- Lastensuojelun lakikinkerit (31.5.2006 ja 22.11.2006)
- Päihdejärjestöt perheiden tukena –seminaari (21.11.2006)
- Toimiva lapsi&perhe –seminaari (22.11.2006)
- Seksuaalisesti hyväksikäytetyn lapsen kohtaaminen sijaishuollossa – koulutus (28.11.2006)

Lisäksi suunniteltiin tulevia vuonna 2007 toteuttavia koulutuksia, kuten Jaetun vanhemmuuden malli – ohjaajakoulutusta, ELS-verstasta ja Jälkihuolto-seminaaria.

Hankkeen arviointisuunnitelman mukaisesti toteutettiin alkukysely ja väliarviointi sekä kaksi vertaisarviointikäyntiä Satakunnan lastensuojelun kehittä-misyksikön kanssa. Hanketyöntekijät osallistuivat kansallisten lastensuojelu- ja kehittämysyksikköverkoston sekä sosiaalityöntekijöiden ja perhetyönte-kijöiden maakunnallisiin työkokouksiin. Lisäksi he järjestivät kohderyhmille maakunnallisia työkokouksia ja opintokäyntejä.

Loppuvuonna laadittiin yhteistyössä hankekumppaneiden sekä muiden kun-tien ja järjestöjen kanssa uutta hankehakemusta ja –suunnitelmaa vuosille 2008-2009.

Läheisneuvonpitomenetelmän käyttöönotto Keski-Suomessa

Vuonna 2006 hankkeessa toimi osa-aikainen projektityöntekijä Minna Kontio ajalla 1.1.-31.10.2006 (12h 15min/vko). Hanketta hallinnoi Saarijärven kaupunki. Projektityöntekijä ei työskennellyt Kosken toimitiloissa. Vuonna 2006 hankkeen pääpaino oli maakunnallisen läheisneuvonpitomallin rakentamisessa, koollekutsujapankin toimintaperiaatteiden luomisessa ja jatkuvuuden turvaamisessa. Kuntien kiinnostus läheisneuvonpitoa kohtaa heräsi koulutusten myötä ja näkyi koollekutsuja-palveluiden kysynnän lisääntymisenä syksyllä 2006. Koollekutsujapalveluja ostettiin kahdelta koulutetulta koollekutsujalta. Vuonna 2006 toteutui viisi läheisneuvonpitoa. Tapausten yhteydenottopyynnöt ovat tulleet lähinnä sosiaalityöntekijöiltä.

Hanke järjesti vuonna 2006 seuraavat koulutukset: Syventävä koollekutsujakoulutus 8.2.2006 ja Läheisneuvonpitokoulutus erityisesti tilaajataholle 14.3.2006. Koulutukseen osallistui maakunnan ja muiden organisaatioiden työntekijöitä, jotka voivat hyödyntää asiakastyössä läheisneuvonpitomenetelmää. Lisäksi järjestettiin työnohjauksellinen päivä koollekutsujille 7.9.2006. Työnohjauksia järjestettiin koollekutsujille ajalla 1.1.-31.10.2006 neljä kertaa. Työnohjauksiin on osallistunut neljä koollekutsujaa.

Hankkeen projektikoordinaattori teki Jyväskylän yliopiston sosiaalityön yksikköön pro seminaarityön aiheesta ”Koollekutsujan rooli ja tehtävät läheisneuvonpidossa. Videoanalyysi koollekutsujien työnohjaustilanteista”. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää videomateriaalin perusteella, mitkä ovat koollekutsujan rooli ja tehtävät ja minkälaisia onnistumisia ja pelkoja koollekutsijat ovat kokeneet työssään.

Koollekutsijat suunnittelivat ja toteuttivat läheisneuvonpitoesitteen, jota voidaan jakaa sekä asiakasperheille että viranomaisille. Koollekutsijat järjestivät myös info-tilaisuuksia maakunnan sosiaalitoimistoille.

Hankkeen aikana luotu koollekutsujapankki siirtyi 1.11.2006 alkaen Keski-Suomen lastensuojelun kehittämisyksikön toiminnaksi. Kehys koordinoi ja ylläpitää koollekutsujarekisteriä ja välittää läheisneuvonpitojen toimeksiantoja Keski-Suomessa hankkeen ajan eli 31.10.2007 saakka. Läheisneuvonpitomenetelmän käyttöönotto Keski-Suomessa –hankkeen ohjausryhmä päätti jatkaa toimintaansa lähes nykyisessä kokoonpanossaan myös vuonna 2007 koollekutsujapankkitoiminnan tukena. Ryhmän tavoitteena on pohtia koollekutsujapankin toiminnan järjestämistapaa 31.10.2007 jälkeen.

Vammaispalveluiden sosiaalityön ja verkostoituneen erityisosaamisen kehittäminen

Vammaispalveluiden sosiaalityön ja verkostoituneen erityisosaamisen kehittäminen – hanke käynnistyi hankkeen aloituskokouksella 24.4.06. Jyväskylän maalaiskunnan hallinnoima hanke päättyy 31.10.2008. Hankkeen rahoittajia ovat Länsi-Suomen lääninhallitus, Jyväskylän maalaiskunta, Jyväskylän kaupunki, Jämsän kaupunki, Suolahti (Uusi Äänekoski v. 2007 alkaen) ja Keuruun kaupunki. Muut hankkeeseen osallistuvat tahot ilman rahoitusosuutta ovat Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Jyväskylän vammaistutkimussäätiö, Keski-Suomen vammaispalvelusäätiö, Kela ja kuntoutustyöryhmä sekä hanketta edustavien kuntien vammaisneuvostot. Oppilaitoksista mukana ovat Jyväskylän ammattiopisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja Jyväskylän yliopisto.

Hankkeen toiminta-alueet ovat viittomakielisten ja puhevammaisten tulkkipalveluiden kehittäminen, henkilökohtaisen avustajajärjestelmän kehittämisen tukeminen, maakunnan kuljetuspalveluiden uudistumisen haasteet ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden turvaaminen.

Päätavoitteena on vammaisen henkilön osallisuus, hyvinvointi ja sosiaalinen turvallisuus, jota tukevat kehittyneet lähipalvelut ja tarvittava erityispalvelujen saatavuus.

Hanke alkoi Joonas Kortelaisen tekemällä esiselvityksellä kesällä 2006 Keski-Suomen maakuntien vammaispalveluiden järjestämisestä ja erityisosaamisesta (Koske, Raportteja 5). Raportti valmistui elokuussa 2006. Hankkeen aloitusseminaari järjestettiin 22.8.06 Jyväskylässä. Hankkeen projektipäällikkö aloitti työskentelyn Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksessa 11.9.2006.

Hankkeelle on perustettu ohjausryhmä, maakunnallinen vammaispalvelun sosiaalityön asiantuntijaryhmä sekä tulkkitoimikunta. Ohjausryhmä koontui syksyllä kolme kertaa, asiantuntijaryhmä ja tulkkitoimikunta molemmat kaksi kertaa.

Alustava suunnitelmaluonnos Keski-Suomen maakunnan tulkkipalveluiden kehittämissuunnista valmistui loppuvuodesta 2006. Asiantuntijaryhmässä aloiteltiin henkilökohtaisen avustajajärjestelmän nykytilan kartoitusta Keski-Suomessa. Oppilaitosyhteistyötä viriteltiin syksyn aikana Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa.

Syksyn aikana projektipäällikkö oli mukana osaamiskeskuksen kuntakäynteillä kertomassa hankkeesta. Lisäksi projektipäällikkö esitteli hanketta mm. vammaispalveluiden ja terveydenhuollon sosiaalityöntekijöiden sekä kuntoutusohjaajien yhteisessä työkokouksessa 22.9.06, Jyväseudun sosiaalijohdon työkokouksessa 4.11.06 sekä vammaisfoorumissa 6.11.06 Jyväskylässä.

Syksyn aikana hanke teki yhteistyötä SosKes- hankkeen (Sosiaalialan ammattilaisten yhteisöverkko) kanssa vammaispalvelut – osion kehittämisessä.

Loppuvuodesta 2006 aloitettiin vammaistyön kehittämissyksikön hankesuunnitelman työstäminen yhdessä Pohjanmaan maakuntien ja Eskoon sosiaalipalvelujen ky:n kanssa. Hankerahoitusta tullaan hakemaan sosiaali- ja terveysministeriöstä. Tavoitteena on pysyvän vammaistyön kehittämissyksikön saaminen.

Hanke on viety Stakesin Palveluohjaus-verkkosivujen Hankkeiden alle. Lisäksi hanke on liittynyt assistentti.infoon, joka on valtakunnallinen (Stakes / Kynnys ry.) henkilökohtaisen avun verkostohanke.

SosKes

SosKes – Kunnallisten sosiaalipalvelujen tietohallinnon kehittäminen Keski-Suomessa -hanke tavoitteli koko maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden tiedonkulun ja yhteistyön parantamista. Hankkeen ensimmäinen vaihe toteutettiin ajalla 1.8.2005–31.3.2007.

Hankkeen tavoitteena oli erityisesti sosiaalialan tietoteknologian käytön edistäminen ja hyödyntäminen seuraavilla osa-alueilla:

- Keski-Suomen alueen kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten yhteistyössä ja verkottumisessa
- henkilöstön osaamisen ja työolojen kehittämisessä
- sosiaalihuollon ammattilaisten tiedon hyödyntämisessä, tietopohjan laajentamisessa ja tiedon käytettävyyden edistämisessä sekä tietotarpeeseen vastaamisessa
- Keski-Suomen alueen sosiaalialan palvelujen tarjonnassa, saamisessa ja laadun turvaamisessa

Vuosille 2005–2006 hankkeelle oli määritelty seuraavat kolme tavoitetta.

Tavoite 1 – Tietosisällön määrittely

Hankesuunnitelman lisäksi ensimmäisessä vaiheessa määritettiin SosKesin tietosisältö yhteistyössä hankkeessa mukana olevien Keski-Suomen alueen kuntien ja muiden sosiaalialan toimijoiden kanssa.

Tavoite 2 - Tietoteknologian kehittämistarpeet ja tietotekniikkaosaaminen

Hankkeessa selvitettiin alueelliset sosiaalihuollon tietoteknologian kehittämistarpeet sekä henkilöstön tietotekniikkaosaaminen.

Keski-Suomen sosiaalihuollon tietoteknologian kehittämistarpeet ja sosiaalityöntekijöiden tietotekniikkaosaaminen -selvitys valmistui 27.2.2006.

Tavoite 3 - Hankeyhteistyö

SosKes-hanke on hyödyntänyt niin valtakunnallisissa kuin alueellisissa tietoteknologia-hankkeissa kerättyä tietoa ja kokemusta. Hanke on osallistunut alueellisten tietoteknologia -hankkeiden kokoontumisiin. Lisäksi hanke on pyrkinyt säännölliseen yhteydenpitoon Keski-Suomen alueen hankkeiden kanssa.

Keski-Suomen kunnissa meneillään olevien tietoteknologian kehittämishankkeiden kanssa tehtävän yhteistyön lisäämiseksi ja hankkeiden tunnettavuuden edistämiseksi SosKes-hanke järjesti yhteistyössä Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kanssa Maakunnallinen sosiaalialan tietoteknologia-foorumin 22.5.2006.

Vuonna 2005 SosKes-hanke aloitti yhteistyön Kosken, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (Posken) ja Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön kanssa sähköisen konsultaation edistämiseksi. Yhteistyön konkreettisenä tuloksena laajennettiin Posken alueella toimiva vammaispalvelun verkkokonsultaatio Keski-Suomeen alkaen syyskuusta 2006.

Hankkeen päättyessä SosKesin sisältönä ovat seuraavat sosiaalipalvelut: lastensuojelu, vanhus- ja vammaispalvelut sekä edunvalvontapalvelut. Sosiaalialan osaamista ja kehittämistä tukevat hallinto ja kehittäminen, koulutus ja tapahtumat sekä työnohjaus- osa-alueet. eKollega, keskustelualue sosiaalialan ammattilaisille, mahdollistaa sosiaalialaan liittyvien mielipiteiden vaihdon ammattilaisten välillä. Kuntahakemistosta käyttäjä löytää kaikki Keski-Suomen kunnat ja niiden sosiaalipalvelut yhteystietoineen. Lisäksi SosKesin sisältöä ovat sähköinen ohje ylläpitäjille, käyttäjien yhteystietojen haku, kanava palautteen antamiselle sekä kirpputori.

Yhteisöverkko tukee myös sosiaali- ja terveydenhuollon joustavia, alueellisia ja paikallisia palveluketjuja: Kirjaututtuaan palveluun kaikilla SosKesin käyttäjillä on pääsy myös Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä toteutettuun MediKesiin, joka on terveydenhuollon ammattilaisille suunnattu yhteisöverkko.

Jatkohanketta haetaan vuosille 2007–2009.

Sosiaalipäivystyksen maakunnallinen järjestäminen Keski-Suomessa

Sosiaalipäivystyksen maakunnallinen järjestäminen Keski-Suomessa – hankkeessa ovat mukana kaikki Keski-Suomen kunnat. Hanketta hallinnoi Uuraisten kunta. Hankkeen projektikoordinaattori Tuija Hauvalan työtilat ovat Uuraisten kunnan tiloissa, mutta maakunnallisena toimintana hanke on toiminut tiiviissä yhteistyössä Kosken kanssa.

Hankkeen käynnistyttyä kartoitettiin maakunnassa toiminnassa olevat sosiaalipäivystysmallit ja kehittämistarpeet kuntakäyntien kautta sekä jatkettiin keskustelua yhteisesti sosiaalipäivystykseen liittyvistä kysymyksistä. Kuntien työntekijöiden ohella tavattiin kesän ja syksyn 2006 aikana myös mm. Mobilen, Poliisin, Häätäkeskuksen, Pelastuslaitoksen, Erillisverkot Oy:n, Sairaanhoitopiirin sekä eri hankkeiden (mm. SosKesin) edustajia.

Syksyn 2006 kuluessa käytiin kunnittain sosiaalipäivystykseen liittyviä sopimusneuvotteluja sekä kuntakohtaiset yt-menettelyneuvottelut niissä kunnissa, joista takapäivystäjiä kokeiluun ilmoittautui. Sosiaalipäivystyksen sopimukset olivat kunnissa lautakuntien käsittelyssä joulukuussa 2006.

Koulutusta järjestettiin syksyllä 2006 kolmena päivänä. Lokakuun 23. päivänä keskityttiin maakunnallisten renkaiden esittelyyn ja maakunnalliseen sosiaalipäivystysjärjestelmään sekä sen haasteisiin. Koulutustilaisuuteen osallistui 115 henkilöä. Marraskuun 15. päivä koulutuspäivän teemana oli ”Sosiaalinen hätätilanne ja siinä toimiminen”. Koulutukseen osallistui 89 henkilöä. Joulukuun 12. päivä järjestettiin Kriisikeskus Mobilen henkilöstölle lastensuojelukoulutusta. Koulutukseen osallistui 7 henkilöä. Kouluttajana toimi Hannele Metsäranta Koskesta.

Syksyn 2006 aikana maakuntaan muotoutui neljän seudullisen sosiaalipäivystysrenkaan ja yhden maakunnallisen takapäivystysrenkaan sosiaalipäivystysjärjestelmä. Seudullisia sosiaalipäivystysrenkaita on ollut toiminnassa jo aiemmin Pihtiputaan, Viitasaaren ja Kinnulan kuntien alueella, Konneveden kunnan alueella sekä Saarijärven, Karstulan ja Kannonkosken kuntien alueella. Vuoden 2007 alusta Saarijärven seudun renkaaseen liittyivät myös Kivijärvi, Kyyjärvi ja Pylkönmäki. Kriisikeskus Mobile tulee toimi-

maan 1.1.2007 alkaen neljäntenä seudullisena etupäivystysrenkaana 15 kunnan (Jyväskylä, Jyväskylän maalaiskunta, Laukaa, Hankasalmi, Uurainen, Petäjävesi, Muurame, Toivakka, Joutsa, Korpilahti, Keuruu, Multia, Leivonmäki, Luhanka ja uusi Äänekoski) alueella. Vuoden 2007 alusta edellä mainittujen tukena maakunnan alueella on alkanut toimia maakunnallinen takapäivystysrengaskokeilu.

Takapäivystäjiä ilmoittautui maakunnalliseen sosiaalipäivystyskokeiluun mukaan joulukuun alkuun mennessä 27 sosiaalityöntekijää yhdeksästä eri kunnasta (Hankasalmi, Jyväskylä, Jyväskylän maalaiskunta, Keuruu, Korpilahti, Laukaa, Muurame, Uurainen ja uusi Äänekoski).

Maakunnan kuntien sosiaalipäivystys toimii pääasiassa ns. korkean kynnyksen sosiaalipäivystysjärjestelmänä, jossa eri viranomaistahot arvioivat kunta-laisten yhteydenotoista kiireellisen sosiaalityön tarpeen ja ottavat tarvittaessa yhteyttä seudulliseen tai maakunnalliseen sosiaalipäivystykseen. Sosiaalitoimistojen aukioloaikojen ulkopuolisen sosiaalipäivystyksen työ tulee painottamaan akuuttiin lastensuojelutyöhön.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Matarankatu 4, 1. kerros, Jyväskylä
Postiosoite
PL 35 (ToA), 40014 Jyväskylän yliopisto
www.koske.jyu.fi